

klaren elken ambtenaar, elk Franschman, die regtstreeks of middellijk eenig deel mogt nemen... aan zoodanig eene overeenkomst met de onteigende Vorsten, welke zou strekken om hun op het Fransche gebied eenige der door de vorige Nationale Vergadering afgeschafte regten te hergeven." Welk voorstel aanstonds aangenomen werd, aan den Koning gebracht, en door dezen bekrachtigd.

En op bl. 54 schrijft hij: „De vraag om herstel der regten van de onteigende Duitsche Vorsten behandelde het Fransch Ministerie als eene kwetsing der Souvereiniteit van het Fransche volk. Het rekende zich slechts tot schadeloosstelling verplicht, en dus den nationalen wil bevoegd om regten van vreemden, door verdragen gewaarborgd, te niet te doen.

„Deze verheffing der Fransche Volkssouvereiniteit boven verkregen regten van vreemden was nog sterker uitgekomen bij eene andere gelegenheid." Te weten bij de inlijving van Avignon en Venaissin. Na vermelding waarvan Thorbecke besluit: „Het was, al verklaarde zich de Vergadering bereid tot onderhandeling over schadevergoeding, een zeer kennelijk begin, om op Volkssouvereiniteit en revolutie Frankrijks uitbreiding te bouwen."

Von Gentz heeft in zijn geschrift: *Ueber den Ursprung und Charakter des Krieges gegen die Französische Revolution* (1801), bl. 104—110, deze zaak uitvoerig behandeld, nadat tot een der gronden van Frankrijks oorlogsverklaring gemaakt was het optreden der Oostenrijksche regeering in deze aangelegenheid. Of, gelijk het heette, omdat de Koning van Hongarije en Boheme zich aan de souvereiniteit van het Fransche volk vergrepen had, daar hij het voornemen geuit had, de aanspraken der Duitsche Vorsten, wien de Fransche natie voortdurend schadevergoeding aanbood, te zullen ondersteunen.

Intusschen werd die schadevergoeding, zoo herinnert ook von Gentz, niet als recht erkend. Slechts zoude zij eene goedwilligheid zijn, die den Vorsten alleen geschonken werd, als zij door hun gedrag zich die waardig betoonden.

En in plaats van over die schadeloosstelling te onderhandelen met den Keizer en het Rijk, gebruikte men den kunstgreep om afzonderlijke onderhandelingen voor te slaan.

Ook waren de Vorsten natuurlijk volkomen bevoegd, zoo gaat hij voort, zoowel het beginsel van schadevergoeding als den voorgestelden vorm van onderhandelen te verwerpen. Een Staat kan toch nooit de regeering van eenen anderen Staat dwingen voor wat zij rechtmatig bezit iets anders aan te nemen. „Wenn Frankreich zur Beschönigung seiner raschen und gewaltthätigen Schritte einen Theil der leidenden Reichsstände, durch gezwungne und willkürliche Auslegung der Friedens-Schlüsse für unmittelbare Vasallen erklären wollte, so war dies ein neuer Anspruch, der ohne wechselseitige Discussion und gemeinschaftliches Anerkenntnis unmöglich zugegeben werden konnte. Das Völker-Recht hat ein Ende sobald sich ein einzelner Staat zu einer einseitigen Auslegung, zu einer einseitigen Ausdehnung der Verträge befugt, und die Widersprüche der andern vor seinem einseitigen Richterstuhl abfertigen zu dürfen glaubt." (bl. 106)

De zaak moest alzoo, zegt von Gentz, als aangelegenheid van het Duitsche